

Innledning

Fortøyningsmetode og markeringer

Å fortøye båten kan noen ganger være et stressmoment. Mye vind, lite manøvreringsplass og ukjent fortøyningsmetode kan få selv den meste erfarne skipper til å føle seg usikker.

For at du skal være best mulig forberedt på hva som venter deg, har vi angitt både på bildet og på Havneguidekartet hvilken fortøyningsmetode som gjelder. Dermed kan du klargjøre egnet tauverk, hekkanker, båtshake til bånntau, krok til akterfortøyning i bøye eller egne bolter før du anløper havna. Dermed har du litt mindre å tenke på når du skal legge til.

I naturhavner har vi markert fortøyningsplasser med en rød strek på bildet og i Havneguidekartet, og lagt til fortøyningsboltsymbolet der det er satt ut faste bolter. På de røde markerte fortøyningsplassene har vi vurdert dybden, dreggfeste samt muligheten for å komme seg i land.

Ikke alle markerte fortøyningsplasser er dype nok for seilbåter. Dette kan du se på Havneguidekartet samt at det nevnes i den maritime delen av teksten.

Mange foretrekker longsidefortøyning, også i naturhavner. I denne utgaven har vi vært spesielt opptatt av å fremheve longsideplasser langs fjellet. Plassene er ikke markert på noen spesiell måte (vanlig rød strek er brukt), men vi har nevnt dem spesifikt i den maritime tekstdelen.

Havneguidekartet inneholder en 2-meterskurve som du ikke finner på vanlige sjøkart. Kurven er laget ut fra et program som baserer seg på et rikt utvalg av punktmålinger. I programmet har vi lagt inn en god sikkerhetsmargin. Dette innebærer at du som regel vil finne 2 meters dybde også innenfor kurven, men dersom du går innenfor denne må du holde lav fart og ha utkikk i baugen.

Noen naturhavner er tilrettelagt med brygger. På brygger der man kan ligge fortøyd over natten, har vi lagt til en rød strek på den vanlig brune bryggestreken. Dette gjelder både i Havneguidekartet og på bildet. Ved noen brygger er det satt opp skilt der du spesifikt blir bedt om å legge deg med

baugen inn og hekkanker. Andre steder er det lagt ut bøyer eller det faller naturlig å fortøye longside. Vi har derfor valgt å symbolisere fortøyningsmåte ved bryggene i naturhavner på samme måte som i gjestehavner.

I gjestehavnene har vi markert dedikerte gjesteplasser med rød strek i Havneguidekartet og på bildene. På noen bilder er bryggene derimot for langt unna til at dette er formålstjenlig.

I havner som ikke har faste gjestebrygger, men ordninger som for eksempel røde/grønne skilter, er kun fortøyningsmåte symbolisert.

Svaibøyer

I de senere årene har antallet svaibøyer lagt ut av Oslofjordens Friluftsråd økt. Bøyene er populære, og samtlige bøyer er med i boka. Bøyene tåler båter opp til 8 tonn deplasement, og medlemskap i Oslofjordens Friluftsråd kan bestilles på www.oslofjorden.org.

ND Serie 06/NV.Atlas Serie2.C4

ND Serie 06/NV.Atlas Serie2.C4 er en henvisning til et kartblad der en bestemt havn er å finne i papirkart serien til Nordeca eller NV Chart Group. I omtalen av hver havn, vil det være en slik henvisning. Nordecas kart dekker hele området for boken, mens NV kartene dekker området fra Lindesnes til Haugesund.

Kom deg ut av båten!

Vi er blant de mange som elsker båtlivet. Samtidig må det innrømmes at det er ganske stillesittende, og det å komme i havn og på land er et høydepunkt. Normalt legger vi til i en ny havn tidlig på ettermiddagen. Etter hvert har vi valgt å utsette ankerdrammen til kvelden, gjerne etter en gåtur eller annen aktivitet på land. Vi ser også at utviklingen i båtlivet går i denne retningen. Natur- og gjestehavner som har noe å tilby av aktiviteter på land blir stadig mer populære. I denne utgaven av Havneguiden har vi forsterket vårt fokus på hva som kan gjøres rundt havna. Se den generelle teksten for nærmere informasjon, og faktarubrikken for webadresse som beskriver opplevelsene i detalj.

Båtkultur

Flere båter og det faktum at noen natur- og gjestehavner stadig blir mer populære, øker belastningen på disse havnene. Der er derfor viktig å opprettholde du uskrevne reglene i vår båtkultur. Ta for eksempel regelen om at nyankomne båter ønskes velkommen til havna. Vi hjelper til med fortøyning og anviser plass. Hvor ofte har vi ikke selv satt pris på at noen på land ga oss det lille «Velkommen, her er det fint å ligge»-vinket?

I populære og fulle havner har vi regelen om at det alltid er plass til én til. Det er fascinerende å se at dette faktisk stemmer selv om det er «helt fullt».

En annen og viktig del av vår båtkultur er at vi viser respekt for havnas «rytme». La oss ta et eksempel fra en av havnene i Havneguiden for å illustrere poenget:

Vi nærmer oss en av våre små og idylliske favoritthavner. Er det plass her, og helst en plass inn mot den lille brygga? Eller må vi ligge utenpå andre? Det grunner raskt opp «feil vei» på begge sider av brygga, så dregg er uaktuelt.

Havna var tidligere en liten fiskehavn, men i dag er fiskebåtene borte. Idyllen er her fremdeles, og det samme er den lille utedoen som er den eneste fasiliteten på land. Fiske- og fangsthyttene står her ennå, men fungerer nå som koselige små sommerhytter. Sør for havna ligger en liten sandstrand som barna våre likte så godt, og som vi nå gleder oss til å vise barnebarna.

Vi planlegger som vanlig å bli liggende her i 4-5 dager. Noen kjente pleier vi å treffe, og nye bekjentskaper blir det som regel også. Hvordan blir det i år?

På vei inn i havna tenker vi at dette ser bra ut, for det er akkurat plass til båten vår innerst på brygga.

Vi gjør fast, og gleder oss over å være her igjen. En av båtene kjenner vi igjen fra i fjor, men den er tom så de er sikkert ute og går tur på en av de mange stiene på øya. Vi tar med oss våre to barnebarn som vi har ansvaret for denne uka, og rusler bort til stranda.

Når vi kommer tilbake senere på ettermiddagen har det kommet flere båter til, og det ligger 3-4 båter utenpå hverandre langs brygga. Utenpå oss ligger en familie. Vi veksler noen ord, og vi får raskt følelsen av at vi kan komme til å treffes igjen.

Det blir kveld, og selv om mange båter og mennesker er samlet på den lille brygga er lydnivået lavt. Til og med de små krabbefiskerne ytterst på brygga snakker lavmælt sammen. Havna har funnet sin rytme!

Neste dag drar noen båter videre. Andre – blant dem oss – blir liggende. Vi drar på oppdagelsestur rundt på øya. Senere på ettermiddagen kommer vi tilbake til havna som i mellomtiden har fylt seg opp med båter. Vi merker at lydnivået er mye høyere enn dagen før. Et par båter med folk som kjenner hverandre ligger begge som tredje båt på hver sin side av brygga, men de prater som om de lå ved siden av hverandre. Den lengste spaserturen disse tar, er tvers over alle båtene for å komme på besøk til hverandre. Den turen tar de til gjengjeld mange ganger. De små krabbefiskerne er i gang igjen, men må nå rope til hverandre. Havna er blitt smittet av noen som ikke har gehør for havnas «rytme».

I denne Havneguiden finnes det et utvalg av havner som alle har sin egen rytme. Uansett om du velger travle Stavern Gjestehavn eller den ensomme naturhavna ytterst i skjærgården, bør vi tilpasse oss rytmen som gjelder. Dette er én av de mange uskrevne reglene i vår felles båtkultur.

God tur!

Hanne Engevik

Jørn Engevik

Tidevann, bølger og vind i utsatte områder

Tidevann, bølgehøyde og vind

Mellom Lindesnes og Bergen passerer du enkelte områder der bølge-, vind- og tidevannsforholdene krever spesiell oppmerksomhet. Nedenfor har vi tatt med noen forhold som du bør merke deg.

Del 1 Lindesnes – Tananger

Utenfor Lindesnes må man regne med en god del mer vind og bølger enn i områdene øst og vest for halvøya. Tidevannsstrømmene kan være betydelige rett utenfor neset, men avtar og blir nesten helt borte vest for Lindesnes.

Utenfor Lista er det langgrunt. Hold derfor godt klar av land så unngår du de krappeste bølgene. Strømmen går i forskjellige retninger avhengig av hvor langt man er fra land. Dette kan føre til krapp og uregelmessig strømsjø i havområdet nordvest for Lista og Eigerøy fyr.

Ved Jærens rev og Skotamedgrunnen nord for revet, vil vinden fra nordvest til sørvest skape særlig grov sjø. I dette grunne (13–21 meter) havområdet vil en nordvestlig vind kombinert med en vestlig strøm kunne føre til styrtbrenninger.

Tidevannsforskjellene inne i havnene er ubetydelige i hele dette området.

Del 2 Stavanger – Ryfylke – Ryvarden

Tidevannsforskjellene øker gradvis desto lengre nord i retning Bergen du kommer. I Stavanger er forskjellen mellom springhøy- og lavvann snaue halvmetere, ved Utsira 58 cm og i Haugesund 65 cm.

Ved innløpet til Lysefjorden kan det oppstå en tidevannsstrøm på 2–3 knop. Nord for Boknafjorden er det noen områ-

der som har spesielt sterk strøm. Skjoldastraumen nord for Børøy kan komme opp i 4–6 knop, selv om 6 knop er meget sjeldent.

Vest av Skudeneshavn, ved munningen av Karmsundet, kan strømsjøen bli krapp ved vestlig vind. Lengre nord i den trange delen av Karmsundet, Salhusstraumen, kan tidevannsstrømmen bli betydelig.

Del 3 Espevær – Hardanger – Bergen

Sletta, det åpne havområdet mellom Haugesund og Bømlafjorden, har store dybdeforskjeller og er meget rotete og har krapp sjø. Tidevannsstrømmen som går nordover når det flør, kan være sterk, og når denne går i motsatt retning av vinden, blir det ekstra ille. Ved vinder mellom nordvest og sørvest kan derfor ferden over Sletta bli en ubehagelig opplevelse.

I Bømlafjorden er den nordgående tidevannsstrømmen når det flør 1 knop. Den sørgående når det ebber er kun 0,5 knop. I tillegg kommer vindstrømmene.

Ved sterk vestlig vind fylles Hardangerfjorden med vann, og man kan oppleve en sterk nordøst gående strøm i Sildafjorden på østsiden av Varaldsøy. På den andre siden av Varaldsøy går en tilsvarende strøm i motsatt retning.

Tidevannsforskjellene mellom Espevær og Bergen er større enn lengre sør. Forskjellen mellom spring høy- og lavvann er 87 cm i Leirvik, 115 cm i Norheimsund, 94 cm i Selbjørnsfjorden og 122 cm i Bergen.

Tidevannstabeller finner du på kartverket.no/sehavniva

